

Preek 'Schoon schip maken'

Tekst: Psalm 51

Inleiding "Schoon schip maken"

Waar komt het spreekwoord vandaan?

Schepen die een lange reis maakten en hun goederen afgeleverd hadden "maakten schoon schip", nadat het schip leeggemaakt was werd het schip letterlijk schoongemaakt en de sporen van het laden en lossen werden uitgewist.

De uitdrukking heeft voor ons geen fysieke betekenis maar veel meer een relationele betekenis. Onrecht, kwaad en schuld vereffen om blokkades die vanuit het verleden een goede relatie in de wegstaat op te ruimen. Dat heeft voor ons vanochtend twee dimensies. Schoon schip maken in relatie tot elkaar en schoon schip maken in relatie tot God.

Aan welke personen en situaties moet jij dan terugdenken?

Tijdens mijn studie HBO Theologie in Ede liep ik stage bij een startende Baptistengemeente in Wageningen. Ik mocht hier o.a. de Alpha-cursus opzetten en geven. Op één van de eerste avonden mocht ik de inleiding verzorgen. En toen ik klaar was met de presentatie was de eerste opmerking a publiek NB van een gemeentelid erg negatief want ze had een paar spellingsfouten gezien in de presentatie en dat kon toch echt niet. Het bracht me even uit balans en de onzekerheid die ik al ervoer nam toe. Toen de avond afgelopen was zat het me niet lekker. In gesprek met mijn stagebegeleider stimuleerde hij mij om het gesprek aan te gaan met de desbetreffende dame. Ik moest een hele drempel over maar heb uiteindelijk de telefoon gepakt en ben het gesprek aangegaan. In het gesprek heb ik kunnen verwoorden wat het met mij had gedaan. Ze begreep het en we hadden vervolgens een heel constructief gesprek over hoe zij juist ook met al haar geloofservaring een belangrijke aanwinst kon zijn voor de groep. Ook spraken we af dat als haar iets opviel wat voor verbetering vatbaar was ze niet plenair maar in een 1 op 1 gesprek verbeterpunten zou aandragen.

Dit persoonlijke voorbeeld maakt wel duidelijk hoe zelfs al een kleine gebeurtenis ingewikkeld kan zijn om mee om te gaan. Hoe zou jij reageren? Of hoe reageer jij op kleine en grote ongemakkelijke situaties waarin onrecht plaatsvindt?

1. Welke geschiedenis gaat schuil achter de psalm?
2. Herkennen wij iets van David en zijn schuldbekentenis in ons eigen leven?
3. En hoe doe je dat een Natan zijn voor mensen om je heen?

Dan naar de Psalm van David. Als er een thema passend is voor deze psalm dan is het wel het thema van vanochtend "Schoon schip maken". In bijna iedere zin erkent David schuld en vraagt hij op verschillende manieren om vergeving aan God en doet hij een beroep op zijn barmhartigheid. "Schoon schip maken" het zou dus niet misstaan als titel boven Psalm 51. Hoe is het zover gekomen met de geloofsheld David? David die in de Bijbel door God zelf een man naar Gods hart genoemd wordt en algemeen wordt gezien als de belangrijkste koning in het oude testament. Welke ontluisterende geschiedenis gaat er dan schuil achter deze psalm?

DEEL 1 Welke geschiedenis gaat schuil achter deze Psalm?

(2 samuël 11-12) David is al enige jaren koning in Jeruzalem en het gaat hem voor de wind. Ieder voorjaar en zo ook dit voorjaar trekken zijn legers ten strijde tegen zijn vijanden om de landsgrenzen

te verdedigen en het koninkrijk uit te breiden. Terwijl zijn manschappen verwickeld zijn in de strijd met de ammonieten loopt David (misschien wat verveeld) over het dak van zijn paleis. Daar viel zijn oog op een prachtige vrouw. Hij wilde weten wie ze was. Zijn dienaren vertellen hem dat ze Batsheba heet en getrouwd is met Uria, een hooggeplaatste soldaat uit zijn leger. God was duidelijk geweest in zijn wetten, zelfs een koning was het verboden om de vrouw van een ander tot zich te nemen. Toch laat David Batsheba komen en dwingt haar tot overspel. Als hij later hoort dat ze zwanger van hem is geworden zoekt hij naar een oplossing om zijn daden te verhullen. Hij laat Uria tijdelijk terugkeren in de hoop dat hij bij zijn vrouw zal liggen en met haar zal slapen zodat het overspel van David niet zal uitkomen. Daar waar David het toonbeeld is geworden van ontrouw is Uria zijn maten in het leger zo loyaal dat hij weigert thuis te slapen. Dit bezorgd David echter een groot probleem, zijn cover-up actie mislukt. In plaats van te bekennen bedenkt hij een nieuw radicaler plan. Hij seint zijn legeraanvoerder Joab in dat Uria in het heetst van de strijd moet worden gepositioneerd zonder rugdekking. Het word Uria's dood. Vervolgens neemt David Bathseba na de rouwperiode in acht genomen te hebben tot vrouw en zij baart hem een zoon. End of story... Of toch niet... Er is geen parlementaire commissie die dit tot op de bodem uitzoekt. David was door zijn koningschap ook de hoogste rechter. Hij lijkt onschendbaar en weg te komen met dit grove schandaal.

“Naar het oordeel van de Heer was het wel degelijk slecht wat David had gedaan.” Dan grijpt God in. De profeet Natan verschijnt op het toneel. Hij gebruikt een fictief verhaal om David te wijzen op het grote onrecht in zijn leven. ‘Er was eens een rijke man met veel vee en een arme man met één lammetje dat hij koesterde. De rijke man gaf een feest en weigerde daar één van zijn eigen dieren voor te gebruiken. Daarom nam hij het lammetje van de arme man en zette dat zijn feestgasten voor.’ Na het horen van dit verhaal ontstak David in woede en met grote woorden zei hij zo waar de Heer leeft de man die dit gedaan heeft verdient de dood. Toen zei Natan: die man bent u!’

Ik denk dat David toen wel door de grond kon zakken. Lijkbleek moet hij wel tot de erkenning komen dat hij inderdaad net zo gehandeld had als die rijke man uit de gelijkenis. In die periode na zijn ontmaskering dicht David deze Psalm. ‘Ik heb gezondigd tegen de Heer.’ Toen zei Natan: De Heer vergeeft u die zonde, u zult niet sterven.’

Wat zegt deze geschiedenis ons over God?

Hij pakt onrecht aan. Hij komt op voor het recht van de kwetsbaren. Hij is tot vergeving bereidt. God stelt alles in het werk om schoon schip te maken. Door het onrecht niet ongezien te laten maar aan te pakken is hij ook uit op herstel van zijn dierbare relatie met David. Dat is God ten voeten uit. En dat is precies één van de belangrijkste redenen waarom Zijn geliefde Zoon Jezus Christus naar deze aarde is gekomen. Hij is gekomen voor de Davids van deze wereld. God gaat in Jezus zelfs zover dat Hij het onrecht in deze wereld niet alleen benoemt maar zelf ook draagt. Niet alleen voor David maar voor ons allemaal.

Wat zegt deze geschiedenis over David?

Vers 12-14 ¹²*Schep, o God, een zuiver hart in mij,
vernieuw mijn geest, maak mij standvastig,
¹³verban mij niet uit uw nabijheid,
neem uw heilige geest niet van mij weg.
¹⁴Red mij, geef mij de vreugde van vroeger,
de kracht van een sterke geest.*

Dat David zijn grove zonde verborgen had gehouden voor God is geen goed voorbeeld. Maar hoe David als hij eenmaal ontmaskerd is met zijn schuld omgaat is wel een voorbeeld. Hij doet het enige wat op zo'n moment het juiste is om te doen, hij laat God toe tot de donkerste kant van zijn bestaan. Daarin is David en zijn gebed (Psalm 51) een voorbeeld en een spiegel voor ons. En hoewel David één van de grote geloofshelden is laat dit verhaal zien dat hij zelf ook een verlosser nodig heeft. Ook David Een spiegel die ten diepste roept: Laat Jezus dealen met de echte issues in je leven ook juist de duistere.

Deel 2 Herkennen wij, herken jij je in David?

Hoe zit het met ons? Misschien herken je je niet in de zonde van David. Ben je nooit vreemdgegaan en heb je nog geen vlieg kwaad gedaan laat staan iemand vermoord. Laat me twee punten aansnijden die je kunnen helpen om je toch te kunnen identificeren met David.

David had duidelijk gezondigd tegen twee geboden "Pleeg geen moord." En "Pleeg geen overspel." Jezus verdiept en verbreed deze geboden in de Bergrede en dan komen ze ineens heel dichtbij. Jezus zegt namelijk dat een ieder die zijn naaste uitscheld en hem "nietsnut" noemt zondigt tegen het gebod "Pleeg geen moord". En ook dat een ieder die met lust in zijn ogen naar een ander kijkt zondigt tegen het gebod "pleeg geen overspel". Ik zal niet vragen om je hand op te stekken maar met de nieuwe lat die Jezus in de bergrede neerlegt gaat volgens mij niemand van ons vrijuit.

Laat net als David God toe tot de schaduwzijde van jou leven en ontdek net als David dat Gods liefde en genade juist in je gebroken en verbrijzelde hart ingang vinden. God heeft in Jezus juist laten zien in de echtheid en rauwheid van jou bestaan te willen werken door genade, vergeving, vernieuwing en herstel. Misschien is het wel juist zo dat wanneer jij je kwetsbaar en gebroken voelt de woorden van God dat Hij ondanks jou schaduwzijde van je houdt en niet van je wijkt op zo'n krachtige manier binnenkomen dat je voor het eerst of opnieuw onder de indruk raakt van Gods grootheid. Jezus zei zelf: 'Gezonde mensen hebben geen dokter nodig, maar zieken wel; ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.'

Kun jij je identificeren met deze psalm? Kun jij net als David erkennen dat je verkeerde keuzes hebt gemaakt. Dat er momenten zijn geweest waarin je mensen om je heen beschadigd hebt? En dat je in de momenten ook tekortgeschoten bent naar God? Moment van ongemakkelijke reflectie... Het goede nieuws is zoals eerder gezegd dat juist ook hiervoor God vanuit zijn oneindige liefde Jezus heeft gezonden. En hoe gek het ook klinkt maar dat Jezus iedere keer dat jij je openstelt voor Hem ook en misschien juist ook wel wanneer je komt met je zonde, je falen, je tekortkomen Hij zegt kom maar hier ik neem het van je over. Zie je dat kruis omdat ik zoveel van jou houdt ben ik aan het kruis gegaan. Bij mij is altijd weer een nieuw begin mogelijk. Ik vergeef je. Ik hou van je.

Deel 3 Lukt het om een Natan te zijn voor mensen om ons heen?

Tot slot, hoe doe je dat nou.. hoe helpen wij elkaar om schoon schip te maken tov elkaar en tov God?

God schakelt Natan in en stuurt hem op weg met een missie om David te confronteren met zijn wangedrag en om Hem terug te roepen naar God.

Ook David verlangt ernaar om net als Natan mensen die verdwaald zijn te wijzen op God. In de psalm staat **Vers 15: "verdwaalden uw wegen leren en keren zondaars terug naar U"**. David heeft een verlangen om verdwaalden en zondaars te wijzen op de verkeerde weg die ze bewandelen en dat ze zich weer naar God terug moeten keren. Daarin verlangen zowel Natan als David om mee te werken aan verzoening tussen God en mensen en mensen onderling. Zijn er situatie(s) of mensen waaraan jij moet denken bij deze oproep van David om vanuit genade en waarheid iemand schoon

schip te maken en hem of haar op te roepen om terug te keren naar de relatie met God en met elkaar?

Onrecht bespreekbaar maken vormt een behoorlijke ongemakkelijke uitdaging voor de meesten van ons. Jezus geeft in Matteüs 18 een aantal stevige handvaten. handvat 1: Ga altijd eerst het gesprek aan met de veroorzaker van het onrecht. Als die niet wil luisteren haal er dan een betrouwbaar iemand bij. En als het gaat om een conflict dat zich voordoet in de gemeente dan kun je als laatste stap het conflict gemeente breed agenderen. Handvat 2: Jezus vertelt de gelijkenis over de koning die een gigantische schuld kwijtscheld aan een lakei vervolgens gaat die lakei wel de schuld die een collega van hem heeft bij hem innen op een hele agressieve meedogenloze manier. Levensgevaarlijk om iemand anders op zijn fouten/zonde te wijzen als je vergeet hoeveel God jou vergeven heeft. Ik durf de stelling wel aan: God heeft jou altijd meer vergeven dan dat jij een ander kunt vergeven. Juist het feit dat jezelf vanuit Jezus vergeving en genade leeft mag ons helpen om naast iemand te blijven staan ongeacht zijn fouten. Handvat 3: Hoe vaak moet ik dan vergeven? Is 7 keer genoeg? 7 maal 70 maal wat per saldo staat voor oneindig vaak. Met vergeven neem je de beslissing om het oordeel aan God te laten. Met vergeven neem je de beslissing om verbittering en haat geen plaats te geven. Met vergeven werk je mee in lijn met God die het onrecht niet ligt opvat maar wel altijd in Jezus tot vergeving bereidt is. Vergeven is een hele kunst en naar gelang de ernst van de situatie oog hebben voor een soms jarenlang proces om te komen tot vergeving.

1. Durf schoon schip te maken en je eigen schuld en schaamte te erkennen naar God en de mensen om je heen. Vraag net als David om vergeving en besef dat je in Jezus vergeven bent. In Jezus heeft God er alles aan gedaan om de relatie met ons, met jou open te houden en iedere keer als er vanuit onze kant blokkades ontstaan mogen we met David mee zingen en vragen om vergeving en vernieuwing van ons hart in de zekerheid dat Jezus er in alles op uit is om ons te vergeven en voor het eerst of opnieuw met zich te verzoenen.
2. Laten we ons best doen om net als Natan onrecht te benoemen en het gesprek met de ander aan te gaan. Om zo elkaar te helpen om schoon schip te maken. En daarin mee te werken met het werk wat de Heilige Geest op deze wereld doet en waar hij ook jou en mij voor wil inschakelen en de nodige moed en de juiste woorden wil geven.
3. Tot slot, "U bent de God die mij redt" "Ontsluit mijn lippen, Heer, en mijn mond zal uw lof verkondigen". Het vervolg is dat er vanuit zijn hart nieuwe muziek opwelt om zijn bevrijder te eren en te aanbidden.

Psalm 51¹Voor de koorleider. Een psalm van David, ²toen de profeet Natan hem had bezocht, nadat hij met Batseba geslapen had.

³Wees mij genadig, God, in uw trouw,
u bent vol erbarmen, doe mijn daden teniet,

⁴was mij schoon van alle schuld,
reinig mij van mijn zonden.

⁵Ik ken mijn wandaden,
ik ben mij steeds van mijn zonden bewust,
⁶tegen u, tegen u alleen heb ik gezondigd,
ik heb gedaan wat slecht is in uw ogen.

Laat uw uitspraak rechtvaardig zijn
en uw oordeel zuiver.

⁷Ik was al schuldig toen ik werd geboren,
al zondig toen mijn moeder mij ontving,

⁸maar u wilt dat waarheid mij vervult,

u leert mij wijsheid, diep in mijn hart.

⁹Neem met majoraan mijn zonden weg en ik word rein,
was mij en ik word witter dan sneeuw.

¹⁰Laat mij vreugde en blijdschap horen:
u hebt mij gebroken, laat mij ook juichen.

¹¹Sluit uw ogen voor mijn zonden
en doe heel mijn schuld teniet.

**¹²Schep, o God, een zuiver hart in mij,
vernieuw mijn geest, maak mij standvastig,**

**¹³verban mij niet uit uw nabijheid,
neem uw heilige geest niet van mij weg.**

**¹⁴Red mij, geef mij de vreugde van vroeger,
de kracht van een sterke geest.**

**¹⁵Dan wil ik verdwaalden uw wegen leren,
en zullen zondaars terugkeren tot u.**

¹⁶U bent de God die mij redt,
bevrijd mij, God, van de dreigende dood,
en ik zal juichen om uw gerechtigheid.

**¹⁷Ontsluit mijn lippen, Heer,
en mijn mond zal uw lof verkondigen.**

¹⁸U wilt van mij geen offerdieren,
in brandoffers scheidt u geen behagen.

¹⁹Het offer voor God is een gebroken geest;
een gebroken en verbrijzeld hart
zult u, God, niet verachten.

²⁰Wees Sion welgezind en schenk het voorspoed,
bouw de muren van Jeruzalem weer op.

²¹Dan zult u de juiste offers aanvaarden,
offers in hun geheel verbrand,
dan legt men stieren op uw altaar.